

PERIÓDICH QUINZENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any III

Barcelona 30 de Abril de 1882

Núm. 61

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 15 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE		
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	DIRECTOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIÓ, 28 BARCELONA	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Països de l' Unió Postal	80 »	44 »	24 »	»		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 »	3'5c »
Se paga per endavant. — Números solts 4 rals						Y en los otros països, los preus d' Espanya y además lo franqueig		

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRABATS, per Eduart Tàmaro. = MURILLO, per F. Barado. = BALADA (poesia), per Frederich Soler. = LA SENYORA CANDIA. Noveleta per J. Laporta. = LOS TEMIDORS DE SILESIA (poesia), traducció de Joseph Franquesa Gomis. = SARAH BERNHART, per P. = GUTENBERG, per A. de Lamartine, traduït per Albert Puigdollers. = LO LLOP Y L' ANYELL (poesia), per J. Péprax. = LO MES D' ABRIL, per J. Ll. Pellicer. = A MORENO NIETO (poesia), per Ferrant Agulló. = TEATRES, per P. = AMOROSAS (poesia), per Francisco Gras y Elias. = SOCIETAT CORAL EUTERPE, per L. Mercader. = Consistori dels Jochs Florals de Barcelona. = NOVAS. = LLIBRES REBUTS.

GRABATS. — SARAH BERNHART. = LO MES D' ABRIL. = L' EXM. Sr. Don Fra JOAQUIM LLUCH Y GARRIGA. = VEINELLA de la fàbrica del marquès de Pikman, a Sevilla. = ENCANTAMENT DE DOLSINEA. = LOS COMUNERS DE CASTILLA. = CORNEILLE. RACINE. MOLIERE. = LA PRIMAVERA.

CRÓNICA GENERAL

DESGRACIADAMENT SON ja las últimas paraulas las qu' aném á dedicar al desdixat tractat de comers ab Fransa, qual ratificació aprobada per una gran majoria en lo Congrés s' está discutint en los moments actuals en nostre més alta cámara legislativa en la que segurament obtindrà la mateixa acullida qu' ha merescut en la dels senyors diputats.

La esmena del senyor

SARAH BERNHART

Balaguer en la que 's proposava que 'l tractat fos denunciabile quan una de las duas parts ho cregués convenient pera 'ls seus interessos, no fou acceptada per los patrocinadors dels projectes á pesar de l' eloqüentíssim discurs qu' en sa defensa pronunciá lo distingit diputat per Vilanova.

La obra dels lliure-cambistas 's presta á grans consideracions. Habian de ser los partidaris á *outrauce* de la més amplia llibertat comercial, los autors d' un projecte en que se sometian nostras transaccions á la tiranía d' unas tarifas convingudas per deu anys y habian de ser aquestos mateixos pseudo-lliberals los qu' habian de negarse á la transacció que 'ls proposava 'l senyor Balaguer que al cap y al fi nos tornava la llibertat de que 'ns despreñiam al firmar lo tractat, en lo moment en que consideressem oportú sustreurens á sa onerosíssima tutela.

Los diputats catalans, segons telégrama rebut en lo Foment de la Producció nacional, s' han portat com á bons. Desgraciadament las noticias que posteriorment han arribat nos donan compte d' algunas decepcions; los diputats per

Lleyda s'han abtingut de votar com també lo senyor Castelar diputat que Barcelona ha vingut elegint constantment desde la restauració. La conducta d'aquest últim es jutjada severíssimament fins per sos correligionaris. «Quan en Espanya, no hi habian possibilistas, diu la *Gaceta de Cataluña* y l' eminent tribú plorava en terra estrangera las desgracias que á nostre país ensangrentavan y oprimian, la idea que semblava temeraria de crear un partit democràtic-possibilista, brotà tan arrelada en Barcelona, que en las immediatas eleccions y desafiant tropelias sens número, arrancarem una acta pera nostre ilustre jefe, y 'ns capigué la gloria de obrirli las portas de la patria. Aixís quedá evidenciát que tractantse d' una gloria nacional ni s' abtingué 'l partit democràtic de Barcelona, á pesar de que la veu de l' abstenció era una consigna casi general en la democracia, ni nostra estimada ciutat deixá de secundarnos.»

Se diu que 'n Castelar per fi ha acabat per allí ahont debia haber comensat; renunciant á la diputació per Barcelona y optant per la de Huesca. Certament que l' eloqüentíssim orador no debia ignorar quan las últimas eleccions que la qüestió económica debia ocupar un lloch molt important en las discussions dels cossos legisladors, y era allavors, y no ara, l' hora de decidirse per un dels dos districtes que l' acceptavan com á candidat. Méns debia ignorar que la opinió estava ja formada en Catalunya, molt concretament y desde molt temps, sobre la qüestió aranzelaria, y si las opinions particulars del ilustre orador dissentian de las de sos comitents, s' invalidava per aquest sol motiu pera la representació de Barcelona; puig avuy lo problema económic pesa molt més en la opinió pública que totas las qüestions polítiques, y agita los ánims ab molta més violencia que aquestos pujan ferho en l' actualitat.

Los diputats de la provincia de Lleyda s'han abtingut igualment de votar en aquesta trascendentalíssima qüestió. Aixó no vol dir que la opinió de la provincia siga indiferent á la qüestió del tractat, ni menos que siga favorable al mateix. Las numerosas representacions que en aquella provincia s'han aixecat en contra de la convenció franco-espanyola, bastan pera afirmar que Lleyda se trova en perfecta comunitat d' ideas ab las provincias sas germanas en lo que 's refereix á preveure y lamentar las tristas consecuencias que á nostras industrias ha de reportar lo funestíssim tractat.

Lo senyor Balaguer ha declarat qu' al aprobarse al tractat se matava la industria, y qu' al matarse la industria se matava la llibertat. Nosaltres qu' ho compreném aixís mateix, reconeixém també que ab aquesta declaració los diputats ministerials per Catalunya, se declaran lliures de tot compromís ab lo seu partit ja que no hi hauria cap motiu pera que 'ls que 's diuhen liberals seguissen al costat d' un govern que, segons confessió del senyor Balaguer, ben caracterisat dintre l' actual situació, havia mort la llibertat.

D' ánimas nobles es lo mostrarse reconegut als que d' una manera ó d' un altre nos ajudan en los passos difícils perque atravessém. Per aixó regraciém desde 'l fondo del nostre cor al Excm. senyor don Víctor Balaguer qu' ab sa poderosa paraula ha exposat á la fas de sa nació los mals que 'l govern dessencadenava sobre nostra maltractada industria nacional ab lo tractat de comers, com també al ilustre jefe del partit conservador senyor Cánovas del Castillo, que en aquesta ocasió se posá també al costat de Catalunya; al senyor Urquinaona, digníssim prelat de nostra diócesis que ha marxat expressament á pendrer asiento en lo Senat del

qual forma part pera votar en contra del *Tractat* ab lo qual segons digué al despedirse enten que defensa 'l pa dels seus filis; al Excm. senyor don Antoni Lopez y Lopez, que á pesar de sas conegudas dolencias ha marxat també á Madrid ab igual objecte y finalment á tots quan en aquestas difícils circumstancias nos han ajudat d' una ó d' una altra manera, y que per cert no son tant poch ni tan poca significació com en algunas elevadas regions s' ha volgut suposar.

Lo dia 23 d' Abril, aniversari de la mort del immortal Cervantes, es també un dia senyalat pera Catalunya, puig que en ell commemora la iglesia 'l patró de Catalunya, lo gloriós San Jordi. Per aixó molt acertadament l' han escullit la Joventut Católica de Barcelona pera la repartició dels premis de son certámen literari, y la Associació catalanista d' excursions científicas pera la celebració d' una vetllada literaria en la que ja es de consuetut que 's llegeixen composicions de nostres més reputats poetas y prosadors.

La Joventut Católica celebrá son certámen al igual que 'ls demés anys en un dels elegants claustres de nostra Universitat literaria artísticament adornat ab flors y ramatje; la naturalesa 's mostrá ben poch deferent ab la numerosa y triada concurrència qu' allís' havia congregat ja que 'l solemne arte fou interromput per un xubasco no menos solemne que feu desocupar més que depressa 'l local, tenintse que continuar la repartició de premis al cap de dos ó tres dias en lo que ocupa la societat organitzadora del certámen.

Com á tribut que rendim al mérit, nos complavém en citar los noms dels autors premiats que foren los següents: lo senyor Trullol y Planas conseguí la flor natural de la qual feu present á la senyora donya Assumpta Pons de Trullol esposa del poeta donant, quedant per tal motiu proclamada Reina de la festa; obtingué ademés dit senyor un accessit al referit premi. Los demés autors premiats foren donya Consol Valls y Riera, don Artur Masriera y Colomer, don Joan Planas y Feliu, don Joseph María Serra y Marsal, don Oleguer Miró y don Bruno Riambau y Cortecans. Per haber guanyat tres premis lo senyor Serra se l' hi adjudicá una gorra de vellut ab cigala d' or quedant per tal motiu proclamat *Trovador en gaya ciencia*. A tots los felicitem per las distincions obtingudas y molt especialment á nostres estimats colaboradors senyoreta Valls y Riera y senyors Miró, Masriera y Planas. Igualment obtingué l' éxit més satisfactori la vetllada de la Associació catalanista, ahont després d' un excelent é intencionat discurs del president senyor Riera, foren llegits los següents treballs: *Cant del catalá* del senyor Agulló; *La Papallona*, fragment d' una novela del senyor Riera; *Aleluya* del senyor Omarch; *Defalliment*, de Mossen Jascinto Verdguer; *Á la Verge de Montserrat*, del senyor Masriera; una traducció d' una balada de Goethe, un treball descriptiu de la capella de San Jordi de la Audiencia de nostre company de redacció senyor Tamaro, y *La cansó del comparsa* del senyor Verdú.

Dos joves catalans acaban de obtenir un senyalat triomf en Paris, en aquesta inmensa Babilonia, ahont sols se logra ferse lloch quan se posseheix un verdader mérit que puga resistir á tota análsis y compulsació.

Calado, jove pianista de 20 anys, que veje la primera llum en Barcelona, se presentá en lo Concert Padeloup, quals portas es ja sabut que

están compiertament tancadas pera las mitjanías. Se asseu al piano y toca una polka en *mi bemol* de Chopin, essent interromput tres ó quatre vegadas pels entusiastas picaments de mans de la concurrència, picaments de mans que 's redoblaren á la termenació de la pessa.

Nicolau, á qui 'ls crítichs de Paris anomenan ja mestre, ha sigut també acullit ab grans mostres d' entusiasme en los Concerts Broustet ab motiu de l' audició del seu poema sinfónic ab solos y coros, que porta 'l títol del *Triomphe de Venus*.

Nicolau apenas compta 24 anys. Nosaltres lo coneguerem en l' anfiteatro de nostra facultat de medicina, quals estudis va comensar, abandonantlos al cap de poch temps pera entregarse completament á son art predilecte. Feu sentir allavors la overtura de *Athalía*, una cantata que doná á coneixe Tamagno, y dos actes de la seva gran ópera *Constanza*, de la que son ja coneguts alguns fragments en Paris, y que segons se 'ns diu será dintre molt poch cantada en lo Real de Madrid per la Pantaleoni y la Vercolini y per en Roudil y en Vidal.

Lo *Triomphe de Venus*, qual lletra es del reputat escriptor M. Paul Demeny está dividit en tres parts: la *Naissance de Venus*, *Les Furies*, y *L'Olympe*, en las quals se desarrolla la idea de la lluyta entre l' Amor y la Mort, que acaba ab la victoria del primer.

La crítica musical de Paris ha rebut aquesta obra de una manera molt favorable, essent lo seu jove autor objecte de las més entusiastas felicitacions per part dels que han tingut la sort de poder assistir á l' audició del poema.

Nostra mes complerta enhorabona als joves Calado y Nicolau, que á tan bon lloch han posat lo nom de Catalunya en lo terreno del art.

Al mateix temps que aquí 's posava en escena l' *Amléto* del mestre Thomas, á Paris tenia lloch l' estreno de la *Francesca de Rimini*, ópera del mateix autor que ha donat al públich després de catorze anys que l' ilustre director del Conservatori de Paris havia permanescut allunyat del teatro.

L' argument de aquesta obra de segur que 'l suposará tothom, majorment quan tan va popularisar-lo á Espanya lo senyor Echegaray ab lo drama *El gran Galeoto*. En sa essencia no es altra cosa que la poética apoteosis del adulteri que fa Dante en alguns tercetos de la seva *Divina Comedia*. La lectura dels amors de Lancelote en lo passatge del petó determinan la caiguda de Paolo y Francesca, en los cors dels quals feya temps que l' amor covava secretament. Sobre aquest assumpto se ha arreglat lo *libreto* de la ópera, del qual suposém que 'n serán autors los senyors Barbé y Carré, *libreto* en lo que es precís confessar que hi han defectes de no petita monta. Com á mostra aquí va 'l següent: obligada Francesca á casarse ab Malatesta quan estimava ab tota l' ánima á Paolo, y cridat per l' emperador lo seu espós, confia aquest la guarda de sa muller á son germá Paolo, procedint com segurament no hauria procedit lo home de menos recursos del mon. Lo resultat de tal imprevisió tothom lo pot suposar.

La ópera, ab tot y haberse exornat ab la magnificencia y propietat proverbials en la Ópera de Paris, no ha obtingut l' éxit que s' esperava. En ella s' hi veu com en totas las obras del seu autor, lo talent del compositor; la inspiració dista molt de brillar á la mateixa altura. Y encara sort de nostra incomparable Rosa Mauri, qu' en lo ball ha fet prodigis, fentse aplaudir de tothom y contribuint algun tant á sostenir l' atenció del públich.

Pepita Gimenez, aquell delicadíssim idili de en Valera que ha sigut traduït a varies llengües, ho serà pròximament en l'alemanya lo que portarà a cap la senyoreta Pauline Schanz per encàrrec de la casa A. B. Averbach de Berlin.

En dita capital s'ha negat l'autorització que's demanava pera traduir la *Nana* de Zolá.

La *Revista Germànica* nos dona la notícia de que en la Biblioteca de Weimar á més de una rica col·lecció d'obras tan clàssicas com modernes, hi figuran en regular número obras escrites en català y mallorquí, en sa major part novíssimas edicions. Aquesta Biblioteca consta de 150.000 volums.

Y per acabar la gaceta de Alemanya, tenim notícies de que en la mateixa ciutat de Weimar s'ha celebrat ab grans festes lo 50º aniversari de la mort del immortal Goethe.

RAMON E. BASSEGODA

NOSTRES GRABATS

SARAH BERNHARDT

Veges l'article de la pàgina 122.

LO MES DE ABRIL

Veges l'article de la pàgina 123.

L' EMM. SENYOR

DON FRA JOAQUIM LLUCH Y GARRIGA
CARDENAL, ARQUEBISBE DE SEVILLA

Nasqué á Manresa lo dia 16 de Febrer de 1816, lo nou Cardenal de l'iglesia espanyola D. Fra Joaquim Lluch y Garriga, quals mèrits son prou coneguts y particularment la *Il·lustració Bètica* que's publica á Sevilla, la que tenim á la vista, no trobant paraules com ponderar las elevadas dots de son estimat arquebisbe.

Obligats sos pares per motiu de las circumstancias polítiques á passar á Barcelona ab sos tretze fills, continuà aquí don Joaquim sos estudis elementals, y als 14 anys (2 de Novembre de 1830), prengué l'hàbit de Carmelita en la capella interior del convent de Barcelona, professanthi dos anys després.

En la nit de funesta memoria del 25 de Juliol de 1835, sortí de la clausura, refugiantse á casa de sos pares, y passant tot seguit á Carcassona y després á Roma ahont ingressà en lo convent *generalici* de Luca.

Llavors acabá sos estudis inclòs lo de la Sagrada Teologia, col·laborà en la *Revista Pragmologia Catòlica*, y escrigué diferents opúsculs, entre ells una disertació històrica sobre las ordres religioses.

Graduat Doctor en Teologia, per concessió pontificia fou ordenat de Prebere als 22 anys y mitg, dedicantse ab tant zel al exercici de son ministeri, que als 30 anys fou inclòs en terna pera l'arquebisbat de Luca.

A últims de 1847 retorná á Espanya, y l'any 1850 predicá exercicis de missió á Mataró, Sabadell y Barcelona, tenint l'honra d'esser lo fundador de la *Caritat Cristiana*, associació que tan ha contribuït al socors dels pobres y malats, y entre molts altres càrrecs que desempenyá dehuen recordarse los de Catedrático de Teologia moral en lo Seminari, y Prior de l'Hospital de Santa Creu, ahont passá la tristíssima temporada del còlera de 1854 sens abandonar son lloch un sol moment.

En 1858 fou elegit Bisbe de Canarias, prenent personalment possessió en lo mes de Febrer de 1859, y una volta obtinguda en qualitat de administrador apostòlich la diòcesis de Tenerife, sortí á la visita als 20 d'Octubre, recorrent en ménos de cinch mesos 58 pobles.

Als primers de Maig de 1862 emprengué la segona visita pastoral, y sabut pel Governador civil que á Santa Creu de Tenerife habian ocorregut cassos de febre-groga, disposá precaucions salvadoras, y poch després passá personalment al lloch de l'epidemia, mereixent com á recompensa de sos intrèpits esforços, la Creu de primera classe de l'ordre civil de Beneficència.

Lo 9 de Maig de 1864 comensá sa tercera visita, acabantla lo 3 de Febrer de 1865; comensá la quarta als 26 de Abril de 1866 y tingué de suspendrerla per rahó de la dolencia que l'atacá á mitjans de Setembre.

Llavors, y especialment en lo mes de Mars de 1867 en que va perdre á sa estimada mare, experimentá quant era lo gran amor que li professaban tots sos diocesans.

Passá á Roma pera la visita *ad limina* en 1863, y en 1867 hi torná pera assistir al Centenari de San Pere; essent llavors designat pera lo bisbat de Salamanca.

Allí lo trobá la revolució de 1868, y una vegada en exercici, la Junta provisional de Salamanca, Lluch visi-

tá lo President en lo mateix local y acceptá la presidencia que li fou oferta, conseguint que allí no fos comés cap atropello contra los temples é instituts religiosos.

Als 3 de Novembre de 1869 sortí envers Roma acompanyat d'un sol capellá, pera assistir á las sessions del Concili Vaticà, habent pres en ell diferents vegades la paraula y predicat llavors en moltes iglesies, retornant en lo Juliol de 1870 á Salamanca.

En los diferents atrassos de pagas que experimentá lo caritatiu bisbe, no deixá de establir fundacions piadosas y de socorrer als pobres, venent, quan fou necessari, son cotxe y mulas, y ademés escrigué diferents opúsculs tots de la major estima.

Preconisat bisbe de Barcelona, prengué possessió del nou bisbat en 1875, y aquí son tants los actes de son zel y caritat inagotable que deurian referirse, que sols dirém que fundá l'important *Institut d'Artesans*, y visitá per medi del Degá y del Doctoral, la Santa Iglesia Catedral, que no habia tingut visita desde lo sigle xv.

Son en gran número los donatius d'alhajas que va fer á diferents iglesies, y rebuts los atrassos que li pertocaban de moltes mesadas los repartí per complet entre las Casas de Beneficència.

En 1876 visitá novament á Roma, y als 22 de Juny del mateix any, fou preconisat arquebisbe de Sevilla prenent possessió als 4 d'Octubre de 1877.

Pio IX ademés de las moltes probas que li doná de son amor y confiança, lo elegí son prelat domèstich, bisbe assistent al soli pontifici, elevantlo al rango de noble Romá, y li concedí la gran creu de l'Ordre Pontifici y Real del Sant Sepulcre de Jerusalem; y la Reyna donya Isabel II li habia ja concedit la gran Creu de Isabel la Católica.

Se refereix que desde que ha obtingut l'arquebisbat de Sevilla ha repartit pera caritats 360.144 rals, destinant lo producte de las Butllas als establiments de Beneficència.

Ha fundat á Sevilla diferents casas-assilos pera vells, l'Obra pia de Sant Isidoro pera seminaristas, diferents Germandats de Caritat, y establiments de educació; ha enriquit la Biblioteca pública arquebisbal y ha fundat en son palau, l'Academia Hispalense de San Tomás d'Aquino inaugurant las conferencias.

Enemich d'intervenir en las cuestiones polítiques, sa conducta es simpática á tothom per lo franca y leal.

Per tals graus y mèrits aquell que un dia fou humil escolá de la parroquia de Santa Maria de la Mar de Barcelona, ha sigut promogut al elevat grau de Príncep de l'Iglesia, essent preconisat Cardenal en lo Consistori del 27 del passat Mars, notícia que ha sigut celebrada ab general aplaudiment, essentho no menos las paraules que pronunciá al rebre lo capello en las que posá novament de relleu sa modestia y son elevat criteri, aixis com l'amor als interessos de la patria, pera los que demaná especial protecció.

VEIXELLA

DE LA FÀBRICA DEL MARQUÉS DE PICKMAN Á SEVILLA

Si la cerámica espanyola ha tingut precedents tals que ja entre los romans eran celebradas las terras cuytas saguntinas (Murvedre), per son color viu y permanent y per sa pasta finíssima, no han faltat després detractors que sols la porcellana francesa, especialment la *fayence*, lo biscuit y altres pastas de més ó ménos bonas qualitats, han considerat eran dignes de sa taula.

Los desmenteixen n'obstant las fàbricas de llosa y porcellana fomentadas y vivament protejidas per lo ilustrat Carles III, la fàbrica de porcellana que no fa molts anys funcionava á Hostafranchs y moltes altres que tant dintre de Barcelona com fora d'ella, han donat mostra d'aquest adelantament; si be á totes ha superat l'adelantadíssima fàbrica del marquès de Pickman á Sevilla.

Aquesta, visitada y elogiada per S. M. D. Alfons XII (q. D. g.), pot judicarse per lo grabat que reproduhim, quina es l'elegancia de dibuixos de sos productes, es generalment coneguda la vivesa y varietat de sos esmalts y en quant á la bondat de la ma d'obra, l'augment que continuament experimenta en lo consum, acredita que ha quedat reconeguda y justificada.

Aquesta es la fàbrica que amenassada en sa existencia per lo nou tractat de comers ab Fransa, ha manifestat obertament que tindria de deixar sense feyna 800 treballadors, lo dia que tingués de tancar sas portas, y acredita que en totes las regions d'Espanya, y no tan sols á Catalunya, arrelan avuy industrias vivament interessadas en que no sia alterada d'arrel sa present manera d'existir.

ENCANTAMENT DE DOLSINEA

Excusat es tot elogi de l'immortal novela de Cervantes, *Don Quixot de la Mancha*, puig segons d'ella presentí ja son il·lustre y al mateix temps tan desdixat autor, pot dirse ja que no hi ha llengua á que no sia traduïda, ni part del mon en que no abundin los

exemplars de tan selecta obra, delectament dels venturosos y agradables solas dels ménos afavorits per la fortuna.

Lo *Don Quixot*, objecte de variats estudis pels literats, ha sigut també lo camp cultivat ab afany per multitud d'artistas tant espanyols com estrangers, observantse en general que no son pocas las dificultats trobadas pera interpretar precisa é ingenuament aquellas imatjes ricas d'inspiració, aquellas escenas en que dos ó més elements pugnan pera preponderar ó donar lo tó al quadro, induhint al artista á caurer en diferents esculls que converteixen sa obra en un deliri ó una caricatura.

Entre las bonas composicions n'obstant, se conta la dibuixada per Varneto que reproduhim, en la que se representa lo singular pas del capítol X de la segona part del que diu Cervantes: «que arrivat á contar lo autor» d'aquesta gran historia, diu que voldria callarlo temeros de que no fos crègut, puix las bojerias de Don Quixot arrivaren al terme y ratlla de las majors que poden «imaginarse y fins passaren dos trets de ballesta més venllá de las més grossas.»

En efecte, feta per Don Quixot á Sanxo la célebre comanda de que portés sa embaixada á Dolsinea del Tobós, á fi de que's deixés veurer de son captiu cavaller; Sanxo que tenia ja ben entesa la falta de seny de son amo, concebí la maliciosa idea de ferli creure que era Dolsinea que venia vestida y adornada com ella era, acompanyantla sas donzellas totes diamants y rubins, cavalcant sobre tres *cananeas* que no hi habia més que veurer; una robusta pegasa que ab altras dos venian per aquell camí sobre tres burros ó burras lo que no aclareix l'autor y pel cas poch interessa.

Aturad restá Don Quixot veient tres pegasas dalt dels burros, mentres Sanxo deya qu'eran tres prímpcesas, creixent sa admiració quan Sanxo agafant pel ronsal una de las cavallerias y posantse de genolls en terra digué: «reyna, prímpcesa y duquesa de l'hermosura, «vostra altivesa y grandesa sia servida de rebre en sa «gracia y favor al captiu cavaller vostre, que resta aquí «fet pedra marbre, torbat y sense polsos, per veurer's «davant de vostra magnífica presencia. Jo só Sanxo «Pança son escuder, y ell es lo trastejat cavaller Don «Quixot de la Mancha, anomenat també lo cavaller de la «*Trista figura*.» Havia caigut també de genolls Don Quixot sens retornar de son embadaliment puix sols esguardaba no á sa Dolsinea imaginada, sino á una mosa-pegasa, «cara rodona, xata y de no molt bona estampa», y aixó durá fins que cansadas las no ménos aturadas, si be desinvoltas pegasas, picaren sas burras ab sos agullons que portavan á la punta d'un bastó y emprenent aquestas una llesta corregada per aquella planuria, s'allunyaren de sos extravagants interlocutors, no sens que la burra que portava á la suposada Dolsinea, la llensés per aquells prats després d'una forta sacudida.

Bona es la disposició de las figuras de aquesta composició y no ménos acertats los tipos dels personatjes principals pintantse be l'admiració en la fesomia de Don Quixot ermat de punta en blanch y sostenint ab sa ma dreta l'elm famosíssim de Mambri.

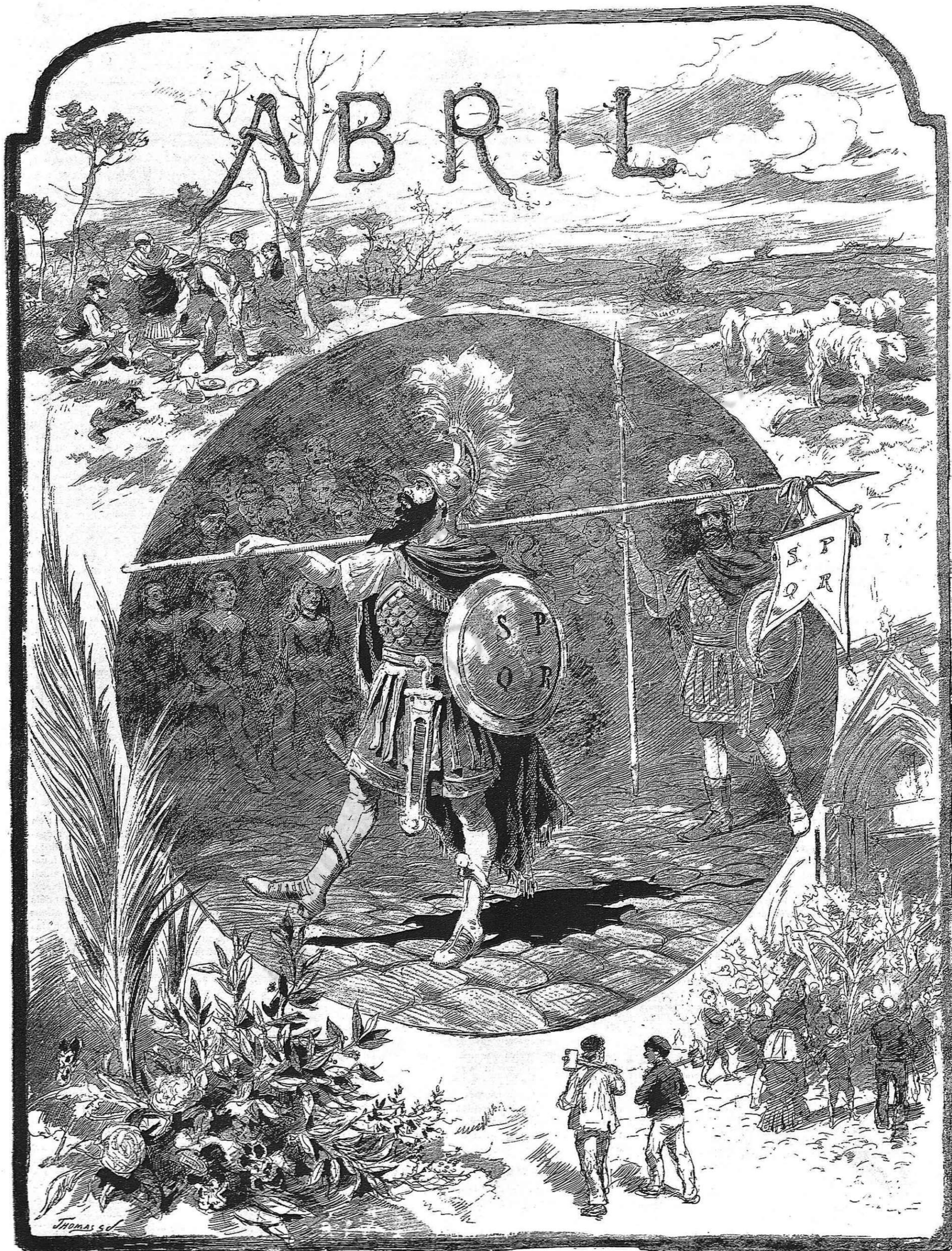
LOS COMUNERS DE CASTELLA

Cumplintse aquests dias l'aniversari de la mort en lo patíbol (lo dia 24 de Abril de 1523), dels últims capdills dels Comuners de Castella, don Joan de Padilla, don Joan Bravo y don Francisco Maldonado, LA ILUSTRACIÓ CATALANA, reproduheix en sas planas lo magnífich quadro de Gisbert que ha guanyat ja universal fama.

Lo dia 18 de Febrer de 1518 don Carles I, net dels Reys catòlics, poch després d'arribat de Gante ahont s'havia educat prop de son avi patern l'emperador Maximilià d'Austria, fou jurat rey d'Espanya en las Corts de Valladolid havent mort lo célebre Regent, lo cardenal Ximenez de Cisneros lo dia 8 de Desembre de 1517 á Roda ahont caygué malalt mentres sortia á rebel.

Rodejat lo nou rey de multitud d'estrangers que l'acompanyaren y mal aconsellat pera l'administració de son regne, imposá excessivas gabelas á las provincias de Castella, demaná copiosos donatius á las Corts y en consecuencia moltes ciutats y vilas ohint als que consideravan vexats sos arbitres ó vulnerats sos privilegis, s'alsaren al crit de «Comunitat» exacerbant especialment sas queixas, contra lo ministre Guillem de Croy per sobrenom Xevres, qui apurá totes las cabalas de la hisenda pública. Segovia, Burgos y Leon s'alsaren casi unánimes, se formá en Avila la Junta santa y exacerbantse las circunstancias lo batallador bisbe de Zamora don Antoni Acuña, patrociná també la causa popular, conquistant per las armas la mateixa ciutat de Zamora y don Pere Giron fou anomenat general de totes las tropas de la Comunitat.

Figuraba entre aquestas com altre de sos principals capdills, lo toledá Joan de Padilla y obtingudas per las armas populars diferents victorias, mentres no quedavan concordadas las proposicions fetas pera transigir las

LO MES D' ABRIL. — ALEGORIA DE J. LL. PELLICER

diferencias entre lo rey y lo poble, després de tres anys de terribles convulsions y haventse introduhit la traició entre l' exércit popular, segons aseguran molts historiadors; lo gros del exércit popular á las órdes de Padilla, amenassat prop de Valladolid per numerosas forsas Reals, va replegarse desalentat en los entorns del poble de Villalar y allí á despit dels esforços de Padilla y de sos millors capitans, entrá lo desconcert en dit exercit, cedi á l' embestida del exércit Real, ajudada també pel temporal d' aigua que regnaba, y en aquell dia, 23 d' Abril de 1523, fou completa la derrota del exércit popular, restant presoners los principals capdills, Padilla, Bravo y Maldonado.

Los Vireys que comanavan l' exércit Real, trovantse llavors Cárles á Alemanya, resolgueren que lo dia següent fossen decapitats los memorats tres principals presoners en la plassa de Villalar y aixís se complí sens retard.

Avans del' execució fou permés á don Joan de Padilla escriure dues cartas, una á sa valerosa muller donya María Pacheco; y altra á la ciutat de Toledo en la que se li diu entre altres cosas: «Solo voy con un consuelo muy alegre, que yo e' menor de los tuyos muero por tí, é que tú has criado á tus pechos á quien podria tomar enmienda de mi agravio;» y essent molt celebrada la carta dirigida á sa muller, la transcribesh aquí y diu:

«Carta de Juan de Padilla para su mujer.»
 «Señora: si vuestra pena no me lastimara más que mi muerte, yo me tuviera enteramente por bien aventurado. Que siendo á todos tan cierta, señalado bien hace Dios al que la da tal, aunque sea de muchos plañida y del recibida en algun servicio. Quisiera tener más espacio del que tengo para escribiros algunas cosas para vuestro consuelo: ni á mí me lo dan, ni yo querría más dilacion en recibir la corona que espero. Vos, señora, como cuerda, llorad vuestra desdicha y no mi muerte, que siendo ella tan justa, de nadie debe ser llorada. Mi ánima, pues ya otra cosa

L' EMM. SR. D. FRA JOAQUIM LLUCH Y GARRIGA
 CARDENAL, ARQUEBISBE DE SEVILLA

no tengo, deixo en vuestras manos. Vos, señora, lo haced con ella como con la cosa que más os quiso. A Pero Lopez, mi señor, no escribo porqué no oso, que aunque fuí su hijo en ossar perder la vida, no fuí su heredero en la ventura. No quiero más dilatar, por no dar pena al verdugo que me espera, y por no dar sospecha que por alargar la vida alargó la carta. Mi criado Sossa como testigo de vista, e de lo secreto de mi voluntad, os dirá lo que aquí falta, y así quedo dejando esta pena, esperando el cuchillo de vuestro dolor y de mi descanso.»

Ja en lo patíbul, refereix un historiador, que lo nunci pregoná altre vegada la sentència dient: que eran castigats per traydors, segons li apuntava l' arcalde, y llavors Bravo exclamá ab un fort crit: *Miente el alcalde*, y Padilla li digué tot seguit: *¡Ah mi amadísimo Bravo! ayer fué el día en que debimos morir como convenia á hombres nobles y valientes; pero ya hoy como verdaderos cristianos, como piadosos.*

Tan terrible pas ha sigut pintat de ma mestre per Gisbert; l' execució apareix ja comensada, los frares dominichs exortan als sentenciats, y mes enllá del patíbul sols se descobren l' espadanya d' una iglesia y algunas teuladas de las casis de Villalar.

CORNEILLE. — RACINE. — MOLIÈRE

En aquests dias compleix l' aniversari de la mort de'n Tomás Padró, ocorreguda lo dia 16 d' Abril de 1877, havent lograt sols lo temps transcorregut que cresqués més y més lo renom d' aquest famós pintor, altre de las glorias de Catalunya, perdudas en flor, com tantas altres que encara plorem.

Prou conegudas son ja moltes de las obras de 'n Tomás Padró, més no tant los retratos dels tres clàssichs francesos, en lo difícil art dramátich en lo que á la vegada alguns d' ells foren autors y actors.

Pere Corneille. — Nascut á Rouen lo 6 de Juny de 1606, fou educat pels Jesuitas, y des-

VEIXELLA DE LA FÁBRICA DEL MARQUES DE PICKMAN Á SEVILLA

prés d'aprofitats estudis guanyà lo títol d'advocat. Seguint n'obstant sa vocació pel Teatre, escrigué en 1620 la comedia *Melite*, que fou mol aplaudida, si be presentava notables defectes en sa acció. En 1630, escrigué ab més bon acert la comedia *Clitandre*, y poch després sa primera y mol notable tragedia *Medea*.

Sa obra mestre inspirantse en los romancers espanyols, fou sa tragedia *Lo Cid*, essent també mol aplaudida sas altres tragedias *Los Horacis* y *Cinna*.

Traduhí també admirablement Corneille la celebrada *Imitació de Jesucrist*, y essent conegut extraordinariament dintre y fora de Fransa, havent guanyat particularment la decidida protecció de Lluís XIV, morí als 78 anys, lo dia primer d'Octubre en 1684.

En lo carrer de la *Pie á Rouen*, ahont se troba sa casa, fou posada una estatua commemorativa l'any 1854.

Joan Racine.—Nasqué á la Ferte-Milon, lo dia 21 de Desembre de 1639, essent fill d'un tractant de sal, si be de familia noble que tenia per blassó un cisne.

Quedá orfe de pare y mare als tres anys, y seguint sa vocació pel Teatre, l'any 1667 escrigué sa primera tragedia *Andromaca*. En 1668 escrigué la més celebrada, *Neró*, en la que demostrá coneixer los més rellevants episodis de l'Historia Romana, y successivament anaren augmentant sos triums ab son renom, escrivint *Ifigenia*, en 1673, *Esther*, en 1689 y *Athala* l'any 1690, si be no fou aplaudida, no reconeixentse son mérit fins en lo any 1716.

Moltas altres son las obras capdals de Racine de que podriam fer menció, més entre ellas no pot olvidarse la célebre tragedia *Phedra*.

A instancias de Fenelon escrigué també uns celebrats Cants espirituals.

Morí l'any 1693 y tan favorable li fou lo judici de la posteritat, que, segons deya Voltaire, al peu de cada una de las planas de sas obras, deuria escriuers, *bó, poetich, admirable, sublim*. La Harpe ha fet de las obras de Racine un extens y magnífich judici crítich.

Moliere.—Joan Batista Poquelin, que després prengué lo sobrenom de Moliere, nasqué á Paris lo 15 de Janer de 1622, essent son pare tapisser del Real Palau.

Estudiá Dret á Orleans, graduantse d'advocat y com tornat á Paris separás de sa familia per desavenencias ocorregudas, organisá una companya de comedians en la que representá ell mateix, y á Burdeos representá sa primera composició la *Tebaida*, que fou mal rebuda. A Lyó executá un altre pessa *L'aturdit*, que fou millor apreciada, y després escrigué ja sas grans obras *Lo Tartuf*, *D. Joan*, *lo Metje per forsa*, *lo Misanthrop*, etc., observantse que en totas sas obras fou generalment lo observador fidel de la vida humana y de las costums y gust de son temps. No deu olvidarse altre de sas grans obras titulada *L'avar*.

Expléndit y de bon gust en sas costums, era infatigable en lo treball, habent representat fins al dia de sa mort en que posá en escena *Lo Malalt imaginari*. En la mateixa representació li sobrevingué un accident que á las pocas horas li ocasioná la mort, als 17 de Febrer de 1763.

La posteritat ha fet justicia al indisputable mérit de las obras de Moliere y son consideradas com las millors del Teatre clássich francés.

LA PRIMAVERA

Lo bonich quadro de F. Vayreda que reproduhim titulat *La Primavera*, te com tots los seus, un coneixement, ó millor, sentiment perfet del paisatge, una gradació de tons per demés agradable, y una perfecció remarcable de detalls.

En la present composició l'estany del primer terme es admirable per sa transparencia, y los atmetllers florits tema predilecte de'n Vayreda tenen una veritat encantadora.

EDUART TÁMARO.

MURILLO

(1618—1682)

Hs precís haver visitat l'hermosa terra de Andalusía, haver contemplat sos camps exuberants de vegetació y embellits ab totas las galas de la Naturalesa, son cel hermós y transparent banyat d'esplendorosa llum; haver aspirat sas auras embaumadas y haverse extassiat davant de sos delitosos panoramas, pera comprendre'l poderós encís que pot causar en l'esperit aquell clima regalat y aquellas perspectives encantadoras.

Y be's compren que haja estat aquella terra patria felissa d'un número no gens escás de preclars varons, entre 'ls qu' en primer rengle han figurat los elegits del Art.

Sevilla es entre las ciutats d'Andalusía la que per tal concepte mereix lo primer lloch; Sevilla, en la que l'Art y la Naturalesa s'agermanan pera oferir al viatjer un dels més bells panoramas que contemplarse poden y al artista ample camp en que esplayar lo sentiment y la fantasía.

Allá nasqué en l'any 1618 lo gran pintor, de qui n'acaba de commemorar Espanya lo segon centenari, lo diví Murillo, quina fama viurá al través dels temps, mentres duren las mágicas creacions de son pinzell portentós. Vida sossegada y modesta la seva, vida exempta d'aqueixas sotragadas que dramatisan l'existencia dels homes célebres, vida en fí, consagrada enterament al art, en qual esfera be pot dirse que alcansá la meta de tota perfecció. Tres etapas poden senyalar-se en sa carrera artística: la primera compren desde sos primers temps fins al viatge que va emprendre á Madrid, la segona 'l temps que passá en la Córta estudiant y aconsellantse ab Velazquez, y la tercera desde sa tornadá á Sevilla fins á sa mort. En realitat son viatge á la Córta senyala en la vida del artista nou, brillant y definitiu camí. Sos biógrafos distingeixen també sos estils per épocas: de *sech* califican lo primer, de *calent* y *vaporós* los següents. Emperó sas obras demostran que Murillo usá indistintament d'aquests dos darrers. Per lo que toca al ideal que presidí á sas composicions, Murillo artista espanyol y en un segle en que 'l catolicisme tenia fondas arrels en nostra patria, va ésser ab preferencia pintor religiós, y d'aquí ve 'l dictat ab que se 'l designa; pero Murillo va distingirse també en lo estudi del natural y humá y així ho proban sas escenas de costums, sos tipos que donan fé de una observació atenta de la vida real; y adhoc en sos mateixos quadros religiosos, en sas admirables *Concepcions* s'hi descobreix un coneixement extraordinari de la forma, puig no es pas possible concebir certas composicions sens comprendre que 'l gran artista hagué de prescindir en aquell moment del modelo, no sens tenir de ell plena conciencia. Murillo donchs abraçá tots los géneros, pero consagrat ab preferencia als místichs, apareix en tot l'explendor de sa grandesa en aqueixas Verges que entre tornasolats núvols, en una atmósfera vaporosa y banyada de llum, se'n pujen en triómfant ascenció al cel rodejadas d'hermosos y falaguers aplechs d'àngels. «Temerós de que las ombras de la terra limitessen l'horizont de sas inspiracions, aixecá al cel sos ulls, los impregná de sa llum y barrejá ab ella las tintas de sa paleta. Divinisant á la dona y al noy posá á l'humanitat á l'altura de son geni.» (1)

**

De la vida del artista, sobradament coneguda pera que aquí hajam de reproduhir fetxas y detalls, son imatge fidel sas composicions: sent l'amor en tota la plenitud de la puresa y produheix obras com sas *Concepcions*; mira en la santa pau dels més suaus afectes 'ls goigs suprems de la vida y 'ls reproduheix en sas familias sagradas; adóra en la caritat la més excelsa de las virtuts y en ella s'inspira en duas de sas més célebres obras, en Sant Tomás y en Santa Isabel, reina d'Hungria.

Y aquestas ideas que porta al pensament lo exámen detingut de sos quadros, nos duhen com per la má á consignar nostras impresions ó més ben dit, á fixar nostres recorts.

Pera tractar sas composicions religioses va tenir Murillo aqueixa rara intuició de la bellesa que sublima la forma sens despullarla de

sos rasgos característichs. Aqueix subjectivisme, aqueixa felissa visió, se'ns ofereix en general tan variada, com ho son las aptituds, lo geni y las impressions d'un artista. Y al geni y á las aptituds de Murillo corresponia la clássica bellesa de la terra andalusa, la llum intensa de son espay y la fascinadora hermosura de las donas d'aquell país, que's reflecteixen en alt grau en sas obras. Murillo contemplá aqueixa visió radiant y magnífica, no tan ideal que deixés d'endevinar-se en ella á la dona en son major grau de plástica bellesa; bellesa sublimada y exaltada, com á misteriosa encarnació qu'era d'una idea que apareixia fluctuant entre 'l cel y la terra. La hermosura terrenal se transfigura, donchs, baix son pinzell y munta als cels entre chors d'àngels, girada la fas banyada en llum al prototipo de tota bellesa. Y en veritat, pot dirse qu'eixa figura de radiant hermosura destacant sobre clars celatjes, sostinguts per blancas y opaladas nuvoladas, no es altra cosa que l'aliança de l'ignocencia y l'amor somniada ó *vista* per l'artista.

Ab rahó donchs ha pogut dir de nostre gran pintor un eminent crítich estranger, Mr. Ch. Blanc: «Murillo va combinar de maravellosa manera 'ls dos elements que's disputan l'humana existencia: l'idealisme y la realitat, la fantasía y la rahó.»

**

Portentosa creació del artista sevillá es lo quadro de *Sant Antoni*.

En la part superior d'ell un hermós rompiment de gloria ofereix entre espléndits celatjes y aplechs de querubins la dolça y riolera figura del Noy-Deu, figura maravellosament sospesa y en la que brillan agermanadas l'ignocencia y la gracia: en la part inferior lo sant agenollat apareix com arrobat devant de l'excelsa visió. La celda, envolta en una mitja fosca, presenta una hermosa perspectiva y un magnífich efecte de clar-obscur, y davant del sant y sobre una humil taula un hermós ram d'assutzenas, símbol de l'ignocencia, cautiva la mirada per la rara habilitat ab que l'artista interpretá aquest detall.

En veritat que l'esperit queda sospés davant d'aquest quadro y 'l mágich poder del art se deixa endevinar ben bé en l'unció que s'ampara de l'ànima més agena á certa classe de afectes. Ella també concebeix aqueixa visió esplendent y consoladora que apareix entre las tenebras de nostra estreta presó adelantantnos un *més enllá*. ¿Y cóm es possible, 's diu á sí mateixa, que tot en nosaltres sia pols y podridura, quan ab tal forsa sentim y ab tan lleugera volada 'ns aixecam?

Aquest es lo mágich poder del art.

Arriba sa influéncia al cor avans que l'artifici del discurs y triómfia fàcilment de nosaltres quan l'home no te malmesas sas més nobles facultats.

**

Recordo l'impresió qu'en ma infantesa 'm produhia la contemplació d'una copia de la *Sagrada familia*, de Murillo.

En aquesta obra está representada aquella en condicions y caràcters purament humans. A la dreita la Verge pára l'acte de capdellar, tasca á que está entregada, pera contemplar al diví noy, que vestint blancas robas, juga ab un aucellet. Sant Joseph posat á la dreita, en actitut reposada, mira també sos alegres jochs. Lo tendre capet del infant du imprés un segell de delicadesa y de tendresa, que sino revelan á un sér superior, manifestan l'exquisit sentiment ab que l'artista sublimá son modelo; las duas restants figuras respiran la santa pau y 'ls apacibles goigs de la familia.

1) Povedano.

Podria trobar-se en aquest quadro, tant per lo que toca al vestit com á la feyna á que sembla dedicada la Verge, certa improprietat, així com lo no correspondre la representació á la altesa del assumpto; pero sia lo que 's vulga, causa en l'ánim impresió tan suau y conmovit tan dolsament, que si no 's admira en éll á la sagrada familia, se reconeix al menys la *Santificació de la familia*.

Sobre aquest fons apacible y rioler, destaca la figura del artista: deixa endevinar sa fesomia moral, y es com lo perfecte retrato del home.

Al segon período de la vida de Murillo pertany aqueixa joia que te per títol *Santa Isabel reina d' Hungría*. Murillo, llavors en la plenitud de sas facultats fa gala en éll de son domini del color y de un coneixement del natural y de la perspectiva. La dolsa y poética figura de la santa reina, destaca entre las de servidoras y pobres que la rodejan. Se veu á la humanitat presa de la miseria al entorn de la caritat que baixa en ajuda d' ella; pero á la humanitat en sos veraders caràcters y baix son aspecte més real.

Aquest quadro, considerat per molts com la obra més perfeta de Murillo, no es pas en opinió d' altres, entre aquests lo distingit crítich Mr. Beulé, un dels que de nostre artista merezca ocupar lloch preferent. Se li retrau lo massa realisme; pero ¿cóm prescindir de la representació d' aqueixas miserias sobre las que campeja y ab las que contrasta la divina encarnació de la caritat?

En veritat, pot dir-se que aquesta *Santa Isabel* bastava pera fer la reputació d' un pintor y que al costat de sas més celebradas obras reclama ab justicia un dels llochs més preferents.

Tasca no petita seria 'l resenyar d' una á una las variadas y numerosíssimas obras de aquest artista, del que ab rahó ha dit un crítich: «Ab estil propi y característich que llueix lo relleu y la brillantor de las escolas germánicas, sens lo sensualisme de Rubens, ni de Van Dyck, lo colorit de Ticiano y una florentina decissió en lo dibuix, sens caure en l'idealisme exagerat dels italians, y que mostra ademés l'efecte de Velazquez y del Espanyolito, sens deixar traslluhir, no obstant, las pinzelladas que 'l produheixen; estil desenvolt segons los assumptos, en sas tres maneres de execució, Murillo ha tractat tots los géneros.»

Pot ser lo no haver trepitjar la terra d' Italia influí favorablement en la índole de son geni, circumstancia que 's troba també en Zurbarán. Y no obstant ¡qué magnífichs y originals aquests dos grans artistes en sos oposats caràcters! En las *Concepcions*, de Murillo y en los ascetas de Zurbarán, hi palpita una inspiració, un vigor que difícilment ha arribat á alcansar en épocas posteriors la pintura religiosa. Bé es cert que Verges com las de Murillo y frares com los de Zurbarán, s' ha dit ab moltíssima rahó qu' encara no 's han tornat á pintar en Espanya.

F. BARADO.

Abril de 1882.

A la galanteria del senyor Soler, debém lo poguer publicar aquesta magnífica balada que forma part del poema dramátich de dit senyor, *La Banda de Bastardia* qu' acaba d' estrenarse en lo Teatro Catalá ab un éxit tan gran com merescut.

Retrata al viu la difícil situació dels dos personatjes de l'obra Ulrich y Maria, qual matrimoni han de tenir secret al germá d' aquesta,

lo baró d' Asona, qual altives de caràcter, per altra part propia de la seva classe en aquella época, podria portar grans perills als que 's varen unir clandestinament.

BALADA

Dalt d' un castell, d' hont la mar se veu á fondària inmensa, trist un dia hi va arribar un trovador, á cantar, qu' era vassall de remensa. Tenia, hermosa, una filla lo senyor d' aquell castell, qu' entre los més antichs brilla, y, allí, del séu nom pubilla, vivia ditxosa ab ell. Sentí 'ls lays del trovador y quedarne enamorada fou breu obra del amor, y al castell, per tal honor, tingué 'l trovador estada. Lo senyor feudal se creya que, igual que ab los rossinyols sonriure á sa filla veyá, lo nom del donsell li esqueya pera mimbarli 'ls seus dols. Més lo senyor no sabia que, fent á son nom ofensa, sa filla al donsell volia,— y així ab sa pubilla un dia s' uní 'l vassall de remensa. Ja així, ab la ditxa trovada, units al peu del altar, si ell cantava una tonada li acompanyava la onada bramulanta de la mar. De prompte s' enterbolia del cel la brillantor pura, l' udol de l' ona extremia!... Semblava que 'l mar volia devorar tanta ventura. Y era tot perque la hermosa, ja muller del trovador no era així encar prou ditxosa y á son pare estava ansiosa de di aquell secret d' amor. Llavors las onas bramavan al l' udol hórrit del puma, y eran, quan al cel s' alsavan, Etnas d' aigua que llansavan al espay lava d' escuma. Aquest, del cel sant avís, may res d' ella va dí al cor, va voler ser més felís, y á son pare el compromís va aná á di entre mars de plor. Era una nit tempestuosa... contra 'l rocam cantellut batias l' ona escumosa, y, mentre al pare la hermosa contava lo esdevingut, los llamps los núvols ratllavan, s' ohía 'l tró rodolar, los corbs lo castell voltavan, y las onas bramulavan en la inmensitat del mar. ¡Ah, quan lo Senyor Feudal sentí la desdixta inmensa de que l' escut senyorial lligá parentiu mortal ab un vassall de remensa!... ¡Mes en sech no tomba 'l llamp á n' al roure centenari qu' ella á son pare, ab son clam. Rodá de la escala un tram com un penyal pot rodarhi, va llansá un crit de dolor que feu trontollá 'l castell, y res va poguer l' amor!!

L' endemá, com un traïdor enforcat fou lo donsell, la filla, desesperada, se va llansar á la mar, y, mentre, ab l' honra ultrajada, son pare damunt la onada la veyá blanca surar, los llamps los núvols ratllavan, s' ohía 'l tro rodolar, los corbs lo castell voltavan, y las onas bramulavan en la inmensitat del mar.

FREDERICH SOLER

LA SENYORA CANDIA.

(NOVELETA.)

I

La senyora Candia havia vingut al mon ab ben mala estrella. La principal gracia que ja de petita li trobava sa mare, tal era una vivor y un aire despatxat que no s' avé massa ab la condició de femella, haurá estat lo impediment de sempre pera que la Candia arribés á ferse agradable á un ó altre dels que havian establert y mantingut ab ella per un temps més llarch ó més curt relacions amoroses. Tenia ja á la vora de trenta anys quan s' hi deixá caure 'l que fou son marit; era un beneyt que á tot s' avenia fora de treballar, y així hagués estat sempre: un dia que li va passar pe 'l cap la fal·lera d' enredarse en un negoci, se van fondre en un *jesús* los quatre parells d' unses qu' eran tot lo patrimoni de la senyora Candia, y d' allí van comensar les rahons y 'l mal viure, fins que 'l marit pera no sentirse més retrets, sens encomenarse á Deu va eixir de casa un vespre, y aquesta es l' hora que no se 'n ha sapigut res més.

La senyora Candia va pendre una determinació, que es lo de més bon pendre, y al cap de poch temps ja 's podia riure de més de quatre per lo que toca á no mancarli res del menester. Lo piset que ocupava al entrant del carrer de 'n Robador era freqüentat tot lo sant dia per gent de ciutat y de fora. que anava á consultarli, qui pera cercar remey á sos mals, qui pera saber d' un ausent de la familia, qui pera enterarse, en fi, de coses presents ó futures que li convenia esbrinar. Ja s' havia felicitat cent vegades la senyora Candia de la bona inspiració que tingué al imaginar tan profitós arbitre pera procurarse 'l sosteniment, quan en mitx de sa relativa satisfacció comensá á anyorar una companyia qu' ella trobava indispensable.

No calia esperar que bonament tornés lo beneyt del seu marit, ni ella podia pregarlo perque no sabia ahont parava. Pero en les grans necessitats quan no es Deu ja es lo dimoni qui porta l' auxili que un desitja. La affligida senyora 's vejé sollicitada ab insistencia, y flaca pera resistir com debia, se deixá guanyar la voluntat per un galan obsequiós qu' en poch temps va pendre possessió fins ahont era possible del lloch que havia deixat desert lo fugitiu marit.

Un minyó de trenta anys, de bona mida, de poques carns, ab una mirada viva y un posat qu' expressava certa confiança en sí mateix y cert desvergonyiment que li esqueya; vestit per un terme entre elegant y miserable, ni massa descuydat ni tampoch gaire polit; l' una hora xerraire, graciós y belluguet, l' altra hora reservat, formal y cerimoniosament complimentós; així era l' Evaristo, l' enginyós galan que 's disposá á partirse ab la senyora Candia 'l pa que aquesta 's guanyava ja que no lo treball ab que ho feya (y deixém en banda la propietat ab que dihem *guanyar y treball* parlant de l' antipática é il·licita professió á que 's dedicava aquella bona dona).

L' Evaristo era un d' aquells homes que passen per molt avispats ó per molt negats y no son l' una cosa ni l' altra. Quan era estudiant no va arribar may á mitjanía; quan més tart, desenganyat son pare de les ilusions que respecte d' ell s' havia forjat, lo va posar per dependent en una casa de comers, l' Evaristo era 'l més aixerit, pero 'l que servia més poch d' entre tots los dependents; semblava viu pera qualsevol cosa, pero 'l fet era que ningú 'n podia traure partit pera res. Quan va quedar sol á casa seva, lliure de tot domini, se va donar á gandulejar y darrera 'ls daus se 'n hi va anar en quatre dies lo que tenia recullit ab les suhades de son pare. A les hores la va pegar per dedicarse al teatre, que era la seva vocació, segons ell deya, y per aquesta banda no lográ distingirse poch ni molt, de manera qu' estava fet un perdulari y vivia com tants d' altres, que ningú 'ls arriba á entendre, fins que la sort lo portá als braços de la senyora Candia. Ella 'l tenia contemplat y li feya 'ls mellors tractes del mon; ell á cambi de tan bons serveys li fingia estimació y li feya costat en tot y per tot. Cada vespre la duya al café y entre dia li feya companyia á estones, perque 'l joch y altres cabories lo tenian fora de casa algunes horetas. La senyora Candia li perdonava certs mancaments y 's donava per ben pagada ab l' estona d' esbargiment que al vespre tenia al costat d' ell y en mitx d' una colleta d' artistes amichs, qu' ella sempre deya que debian passar la vetlla al café pera estalviar l' oli á casa seva.

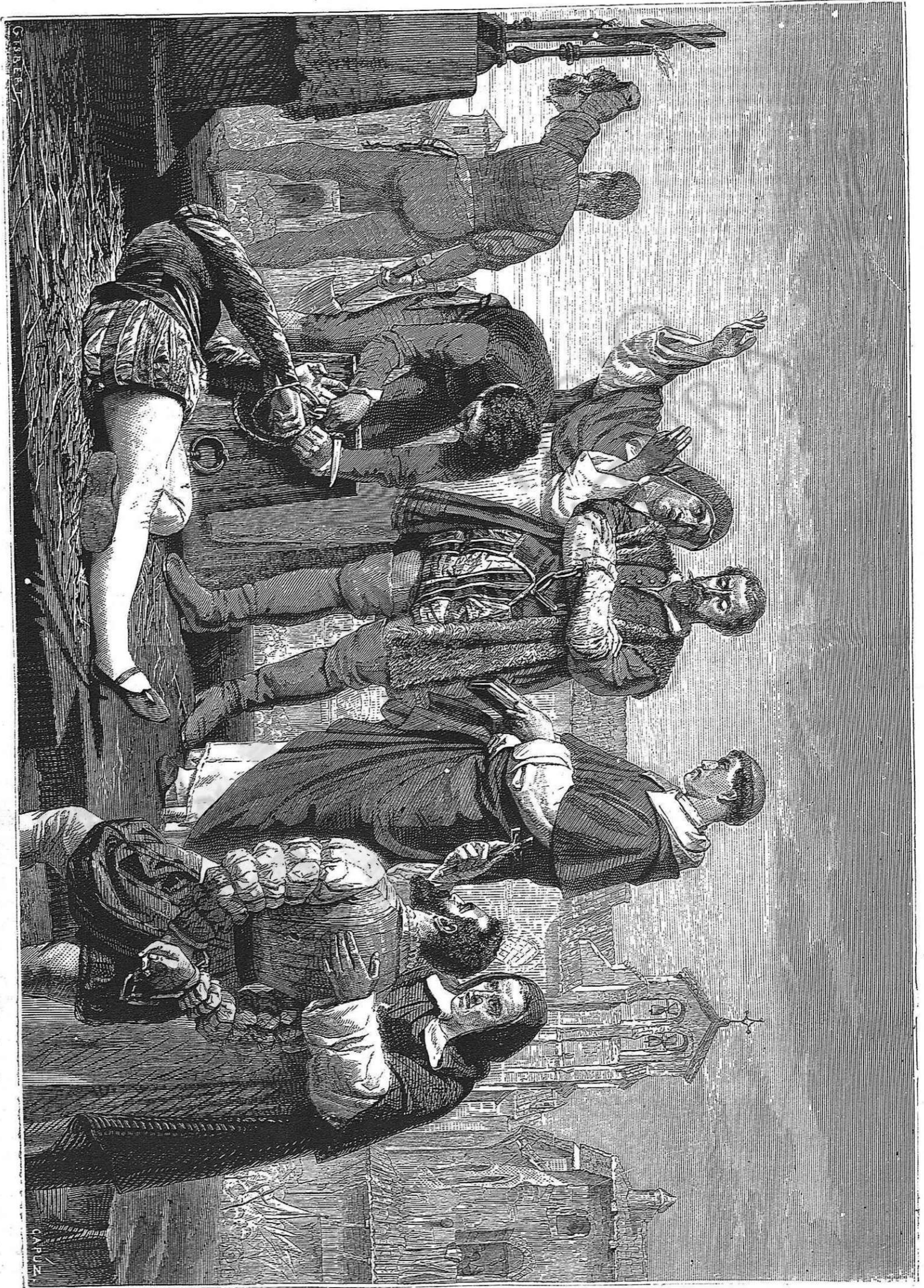
II

Entre tants perdularis com allí 's reunian molts cops hi compareixia també una minyona guapa, dama jove que may tenia ajust, dotada, ja que no de grans disposicions pera l' art, de regular presència y de cara bonica, ab uns ulls negres que quan miravan treyan flamarades; se feya dir Victoria y 'l seu parlar descobria en ella á una encantadora filla de Valencia.

ENCANTAMENT DE DOLSINEA — DIBUIX DE BARNETO

LOS COMUNIKRS DE CASTELLA. — QUADRO DE GISEBERT

per un tradicional desvari extermina tots los anys la canalleta.

Son costums de la terra; pero impropies de los nostres temps y sobretot de la religió que las ha originat.

Los mes dels pobles cristians no acostuman las sevas criaturas á matansas, per més que siguan figuradas y á part d' aixó cada hu commemora fora de la iglesia la setmana santa á sa manera. A Madrit no 's conceteix ni es possible anar en cotxe lo divendres Sant, y á Paris es difícil menjar carn en aqueix dia per ser la festa dels cotxeros y dels carnicers respectivament en cada capital: en cambi á Roma no es gens irrespectuós fer rodar tota mena de vehículs en diada tan significativa.

Entre nosaltres lo divendres sant, serveix pera posar armonía entre los matrimonis més mal avinguts; anant de brasset á seguir las estacions tot fent alguna visita, y fer pendrer lo sol á tantas mantellinas, libitas y barrets que no surten en lo restant del any.

Tothom torna á casa ab un brot de l' aromática farigola, espargint una bra-

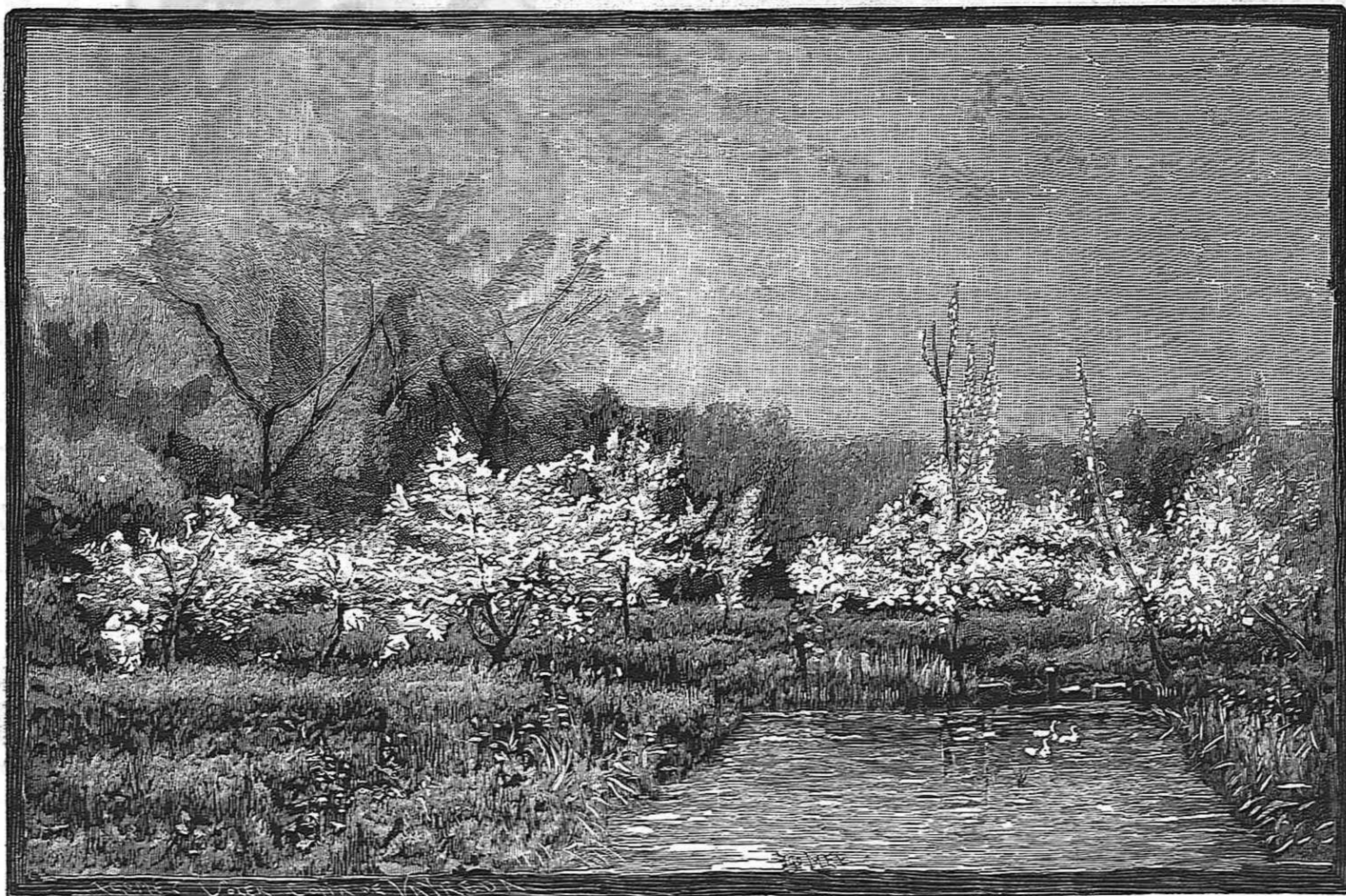
vada de montanya que tant necessitan las casas que forman los carrerons de Barcelona, y al dia següent se acaba lo silenci y la quietut; las campanas donan la senyal, y sí per atzar hi ha milicia, no es per lo terratremol que 's produheix pera celebrar la resurrecció de Jesucrist ó pera rescabalar-se los esperits excitables y movedissos de la tranquilat dels dias anteriors.

Arriban las pobras víctimas al símbol de la Pasqua, destinadas al sacrifici, y no 's pensa més que en tiberis y fartaneras, després dels dejunis de la Quaresma. Lo bon temps es arribat, lo brancatje dels arbres comensa á desaparèixer sota lo vert tendre y fresch de las novas fullas; los camps s' entapissan de floretas, lo cel es pur y los aucells completan l' espectacle, perque ne gosin tots los sentits y sigüja complet.

Los que viuen ficats en eixas calaixeras y reconcs que 'n diuen casás de la vella Barcelona, encor que divorciats de la naturalesa, senten per instint la necessitat de reconciliar's hi y de sortir á fora; una risansa especial domina

CORNEILLE - RACINE - MOLIÈRE — DIBUIX INÈDIT DE TOMAS PADRÓ

LA PRIMAVERA — QUADRO DE VAYREDA

á tothom, y l' obrer barceloní cap ficat tot lo any en lo obrador ó en la quadra espera Pasqua pera sortir y anant montanya amunt aspirant las balsámicas emanacions de las alturas, del pí, del romaní y la farigola; omplenarse de aire pur, y allá dalt al cim, lo porró ó 'l gat en fresch al dojo de la font, tot contemplant las punxas del Montserrat ó los tres turons del Montseny, ab la dona, lo xicot y 'l gos paté, (inseparable company del pobre,) menjarse un pollastre ab arrós ó fer una costellada. ¡Plaher y consolació á sa trista vida que pocas vegadas pot proporcionarse!

De la població de Barcelona, lo treballador, lo pobre es lo sol qui gosa de la bella naturalesa de las montanyas que circundan la ciutat, voltant lo pla qual murallas naturals. Pochs son los que pujan las vessants y tothom s' encoforna en eixas habitacions qu' en diuhen torres més esquifidas y enguniosas que las mateixas de la ciutat. Lo bon sentit de la nostra classe popular se significa en aixó, com en tantas altres cosas. Ab sos modestos recursos se proporciona goig y alegría en plena naturalesa: no té torre, no té cotxe, pero fa un saludable exercici pujant la costa y troba per ella l' espay, se aïsla, y per un moment durant un dia es felís.

J. LL. PELLICER

Paris, Abril de 1882

A MORENO NIETO

S' imposá 'l pensament: l' ombra negrenca de l' error, va fugir com frágil boyra als raigs brillants del llumenar del dia, y brillá la vritat, la ciencia hermosa regina fou del món y 'ls homs á l' una flectaren sos genolls front la Deesa.

Tu 'ls flectares també; sa llum divina va esponcellar ta pensa floridora y com esclat de rosa, perfums tendres, per lo mon estengué la llum més pura la llum de la vritat y de la ciencia exornada, en tos llavis per tos mérits.

Més ¡ay! que quant arrobadora, bella lo mon ta veu, ab ver dalé escoltava la mort la va acallar: la lley tristíssima del tribut de la vida á la materia, que esfulla en sos brancalls á la floreta y la fruita xamosa roba als arbres.

Y llansa l' ona trasparente y pura del riu mormulador á l' ona amarga, y un vel negrench y trist, al cel que dona blava via per corré al rey dels astres, be massa aviat, en ta gloriosa vida trobá lloch per mostrarse y per cumplirse.

Massa aviat, que avuy 'ls que á la ciencia adorém y esperém sos fruits benignes, mullans los ulls las llágrimas del orfe de dol vestins lo cor y tots á l' una honorém ta mort y venerém ab l' ánima te memoria que may podré deixarnos.

FERRANT AGULLÓ.

TEATRES

PRINCIPAL

Se comensá la temporada de primavera ab la partitura del mestre Ambrós Thomás, *Hamlet*.

No perdonaré may als autors Carré y Barbier lo haber destruhit completament la obra més bella de Shakespeare, no tant sols mutilantla, sino transformant completament lo protagonista; fent de un príncep foll per venjar la mort de son pare un Hamlet enamorat de Ofelia fins al punt de morir per ella, passió que 'n la obra del eminent poeta inglés no domina poch ni molt ni tan sols sent lo seu jove príncep.

La obra, musicalment parlant, no pot méns de resen-tirse de tenir un llibre tant dolent; lo que ha fet que lo autor de *Mignon* fes una partitura en extrém desigual, de modo que lo verdader poeta es estat no lo llibre-

tista sino lo músich que quant ha trobat en ella una situació ahont poguer agafarse, allá es ahont ha estat lo mestre á més gran altura. Bona prova es d' aixó la música de la aparició de la estúta en lo primer acte, lo terceto del acte tercer, y sobre tot lo quart acte, en lo qual sols te efecte lo soliloqui que te Ofelia en la tragedia original. Aquest acte verdaderament está ple de poesia. Desempenyat en la part de cant per un sol personatge acompanyat en la escena tot sols de las bailarinas, que representan lo jovent celebrant la festa de las flors, no sols no 's fa un punt pesat sino que resulta lo més gran de la obra.

Molt lo realza la senyora Vitalí que hi está á gran altura com á cantant, per més que no estiga representant Ofelia.

Roudil, que te talent, interpreta be la seva part de Hamlet.

Ab lo paper de reyna hem tornat á aplaudir de nou á la soprano senyoreta Gini, jove cantant que ja habiam aplaudit en lo Liceo en la part de Berta del *Profeta* y de Matilde del *Guillem-Tell*.

Dias arrera se posá en lo Principal la *Dinorah* qual execució per part de la Vitalí, Debassini y Roudil fou acabadíssima, particularment lo primer acte, que cantaren com may se habia sentit.

En lo moment de escriure aquestes ratllas, se está possant l' *Aida* en la qual debutan la Teodorini y Pasqua, aquesta ja coneguda de nostre públich per haber fet la mateixa part de Amneris ab gran éxit, y l' altre debutant nova en aquesta ciutat.

Aquesta jove artista te condicions pera ser una notabilitat, puig li sobra geni y facultats, las quals se li desenvoluparán ab lo decurs de sa lluhida carrera.

Barbacini y Roudil han estat com sempre á gran altura, y tots los primers artistes junts, han tingut en *Aida* una gran ovació.

Lo eminent, lo infatigable, lo intelgent mestre Goula posá lo *Hamlet* en poquissims ensatgs, treyente gran partit y fente aplaudir en extrem.

Posá *Dinorah* y *Aida* logrant dos triomfos més éll y 'ls cantants, y are está apunt de posar lo *Lohengrin* en escena treballant per aixó infatigablement. Bravo per nostre reputat país.

CIRCO

Feliu y Codina (Joseph) y lo mestre Manent son los respectius autors de vers y música de la zarzuela catalana *La Tuna*, que ab tant éxit se estrená en lo teatre del Circo.

La Tuna, te un argument com dehuen haber de tenir las sarsuelas de son género, sumament alegroy é interessant, de tal manera, que 'l públich prenga desseguida interés y partit per tal ó qual personatge. Aixó sucseeix ab la sarsuela d' aquest distingit y reputat escriptor.

Lo públich s' interesa per Andreu, estudiant enamorat d' una joveneta que van á casar ab un xacrós vell, sacrificantla per lo vil interés. Protegits per la *Tuna*, y en particular per son bullanguero cap en Mingo y ajudats de Magdalena, promesa de aquest cap vert, pot l' enamorat Andreu casarse ab Ignés, qu' era tot son anhel.

La obra es de gran efecte y cada representació son admirats los pulits y galans versos, que la avaloran y las situaciones que son hábil y distingit autor ha sabut trovar. Donem la més cumplerta enhorabona á lo aplaudit autor del *Mas perdut*.

No podia méns lo mestre Manent, anant tan ben acompanyat, que posar en l' obra una música de gust y satisfacció del públich, sent, en concepte de aquest, la pesa més aplaudida la marcha final del segon acte, y per nosaltres las més avaloradas, la jota del primer acte, nova, original y sumament agradable, y lo terceto del acte final plé de frescura y agradable melodia.

Las dos decoracions estrenadas, particularment la que representa los claustres de Cervera, valgueren grans aplausos al pintor senyor Amerigo

Los actors interpretaren molt bé sos respectius papers.

ROMEA

S' acaba de posar *La banda de bastardia*, de Frederich Soler; en concepte nostre lo drama més notable que ha produhit son fecund autor. Lo públich ho ha confirmat en tota l' obra y sobre tot en lo final del segon acte, ahont com torrent desencadenat ha romput ab tal salva de atronadors aplausos que no han estat prou á ferlo callar los actors que sens parar han sostingut fins á la fi lo interés dramátich del acte.

Donem á son eminent autor la més cordial enhorabona.

P.

AMOROSAS

I

Cada nit al carrer de casa teva,
Enfront del teu balcó,
A dalt del cel s' encenen dos estrelles
Com dos estels d' amor.

Diuhén, que son los ull de Deu que vetllan
Ton somni verginal;
Mes no ho crech no, que son tons ulls hermosos
Suspessos com dos sols, dalt del espay.

II

Los dos sérs que més t' estiman
Y que t' complahuen al mon,
Ja ho pots dir per tot, fillola,
Som la teva dida y jo.

Ella quan eres petita
Te doná la sanch de cos,
Com ara que 'ts gran, jo t' dono
Tota la sanch del meu cor.

III

Te veig y tinch por de perdret;
No sé que 'm faig ni que 'm dich,
Escolta, ¡Quan sigas morta
Te 'n recordarás de mi?

IV

No t' gronsis, no, 'n queix nogué tan tendre,
Mira que té poch anys;
No t' gronsis, no, que te las ramas molas
Y 's poden esqueixar.

No t' gronsis, no, ja cruix, salra adepressa,
¡Lo pobre s' abadat!
Ha mort de goig al veuret 'n sos brassos
¡Lo pes de t' hermosura l' ha matat!

V

¡Qué guapa estás, que guapa mitj vestida
Arropint al teu pit dos colomets!
¡Qué guapa estás fente dormir, hermosa!
Los dos coloms en queix recó de cel!

¡Qué guapa estás, ditjós 'l que 'n tos brassos
Podrá dormir ab amorosa fé,
Mirantse 'n los teus ulls, que son la gloria;
Xuclant los teus petons, que son la mel!

FRANCISCO GRAS Y ELIAS.

SOCIETAT CORAL EUTERPE

INAUGURACIÓ DE L' ACADEMIA ARTÍSTICA

GALANTMENT convidats per la distingida societat coral Euterpe, vam assistir lo divendres 21 del present á la vetllada que va donar en son local del carrer de Lladó ab motiu d' inaugurar la Academia Artística de que parlavam en lo número passat. Una numerosíssima y escullida concurrència umplia la sala de concerts de la esmentada societat, retirantse molt satisfeta d' aquell acte que va tenir baix tots conceptes una senyaladíssima importancia.

En la part musical de la vetllada hi van pendre part la senyora donya Aurea Rosa Clavé, las senyoretas Casanovas, Llorens, Musté y Rosselló á més del coro d' alumnas del Conservatori del Liceo, los senyors Baratta, Barba, García, Güell, Laporta, Rodoreda, Sadurní, Senatore y Vidiella, lo coro d' Euterpe y una orquesta composta de reputats professors. En la segona part va llegir lo poema de Nuñez de Arce *El Vértigo* lo senyor Pallardó, professor de l' Academia que ab aquell acte s' estava inaugurant.

Formaban part del programa las composicions corals *Goigs* y *Planys* de Clavé y *La cansó dels Jochs Florals* de Barba, de la que n' hem parlat en nostre darrer número, la *Fantasia Omaggio* y *La festa del villaggio* (coro de la ópera *Editta*) del senyor Obiols, la romansa *A la Lluna* de la senyora A. R. Clavé y *El Buque fantasma* de Wagner, obras

conegudas ja totes elles, per lo que 'ns creyém dispensats d'emitir aquí 'l judici que 'ns meresqueren.

Nos hem d'accontentar avuy ab dir algunas paraulas, encara que no tantas com voldriam, de las demás composicions, que per primera vegada s'han fet sentir del nostre públich. Una pessa instrumental de conjunt, *Scherzo* del jove compositor senyor Sadurní figurava en primer lloch en lo programa; d'aquesta obra pot dir-se que revela coneixements d'armonia y bonas disposicions en l'autor, per més que no 's pot deixar de trobarse en ella cert atreviment que posa en perill l'èxit de l'execució sobre tot quan s'ha de comptar ab insuficients ensaigs. Del senyor Baratta es una melodia *La Primavera*, senzilla, correctament escrita y que cantá discretament la senyoreta Llorens; llástima que s'hi trobe á faltar en aquesta composició una mica més d'inspiració y d'originalitat, lo qual está en part compensat per las pocas pretensions que en ella 's descobren. Una de las obras que més bona impressió 'ns van causar fou la serenata *Zuleima* del senyor Rodoreda, obra llorejada anys ha en un concurs artístich y que es llástima que l'autor l'haja tingut arreconada tant temps, ja que fins avuy no s'habia sentit més qu' en dos concerts fóra d'aquesta ciutat; es una composició que apart de lo correcte de sa factura 's distingeix per ésser inspiradíssima com la que més d'entre las qu'hem sentit del reputat mestre. Lo mateix podém dir del duo *Alborada* y de la cantata *La Primavera* del mateix autor, de molt efecte aquesta darrea, després de qual execució li fou entregat al senyor Rodoreda una magnífica safata de bronze present del socis protectors d'*Euterpe* als qui está dedicada la obra, que 's repetí á instancias del auditori. Novas completament eran las composicions *Romança sin palabras*, escrita sobre un motiu popular catalá per lo distingit pianista senyor Rodríguez d'Alcántara, y la del senyor Laporta *Idilio*, pessa instrumental de conjunt; l'una y l'altra 's distingeixen per sa correcció, contenint la última un motiu tan simpátich com original; fou executada la primera d'elles per lo notable concertista senyor Vidiella, sobre 'l qui no dirém tot lo que 's mereix perque 'l considerém bastant per demunt de nostra crítica y perque no hauriam de fer més que repetir aquí 'l concepte ventajósissim que de son talent ha format lo públich y en repetidas ocasions ha expressat la premsa de Barcelona; lo senyor Vidiella fou objecte de entusiastas manifestacions per part dels oyents y cedint á sas instancias tocá una melodia de Rubinstein que meresqué una nova explosió d'aplausos.

Lo senyor Senatore posá de manifest sas apreciables facultats cantant una melodia de Gounod y la part de barítono del duo *Alborada* del senyor Rodoreda. No cal dir que 's distingiren y meresqueren aplausos las senyoretas que van pendre part en la vetllada, especialment las alumnas del Liceo, que foren objecte de falagueras demostracions al presentarse en la tarima pera cantar los coros *La Primavera* y *La festa del villaggio*.

Tal fou la vetllada d'inauguració de la nova Academia, de la que pensém ocuparnos un altre dia y á la que desitjém la major prosperitat pera be del art y honra de la benemèrita societat que l'ha instituída.

L. MERCADER

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

Vistas y judicadas las composicions que 'ns han sigut tramesas, obtant als premis anunciats en lo Cartell de enguany, hem acordat emetre lo següent fallo:

- Englantina d'or, *Premi*, n.º 209.—Otger. (Auba.)
Accèssit, n.º 211.—La presa de Santa Clara, Fum del infern per l'éter giravolta. (A. Guimerá.)
 Viola d'or y argent, *Premi*.—No s'adjudicá.
Primer Accèssit, n.º 210.—Lo vol de l'águila, E il naufragar é dolce in questo mare. (Leopardi.)
Segon Accèssit, n.º 109.—Espines, Saber que 'l goig acaba; ni may vingués!
 Flor natural, *Premi*, n.º 121.—La Musa popular, (Princesa dels meus sentits.) (Cansó popular.)
Primer accèssit, n.º 224.—L'arbre del Maig, La gran obra es la pau; la fraternitat la suprema lley; etc.
Segon accèssit.—Ma vall, Ab plor als ulls retorn pátria mia.
 Himne al esperit del Renaixement catalá.—No s'adjudicá.
 Premi del Exm. Ajuntament de Reus, n.º 97.—Lo Lleó de Queralt.
 Premi de poesia festiva-humorística.—No s'adjudicá.
 Idem de un fonógrafo.—No s'adjudicá.
 Idem del Ateneo Barcelonés.—No s'adjudicá.
 Idem de la Redacció de *La Renaixensa*, n.º 267.—Los petits sayons.
 Premi de la Associació catalanista d'excursions científicas.—Desert.
 Premi de l'Associació d'excursions, catalana.—Desert.
 Premi de la historia de la Cerralleria.—Desert.
 Lo que 's fa públich pera que arrive á coneixement dels interessats.
 Barcelona 29 d'Abril de 1882.—Por A. del C., lo mantenedor-President, *Frederich Soler*.—Lo mantenedor-Secretari, *Carles Pirozzini*.

NOVAS

Lo Colegi de Professors de Catalunya ha elevat á las Córts una sollicitud que inclou catorze extrems pera que sian atesos en lo projecte de lley qu' en materias d'ensenyansa está próxim á ser presentat al Congrès. Encara que no estém gens conformes ab algunas de las peticions que dit Colegi fa en l'aludida exposició per considerarlas contraproduhents per l'alt prestigi de que ha d'anar rodejada la digníssima classe dels professors de 2.ª ensenyansa, una de las més injustament desatesas en Espanya, celebrém de tota manera que 's despertí entre ella l'esperit d'associació, y desitjém molt y molt que tingan acullida algunas de las proposicions que en la Exposició van indicadas: pero 'ns dolém moltíssim de que no totes merexen igual aprobació de gran part dels mateixos Professors que segons tenim entés no l'han volguda firmar.

Nostre company de redacció don Eduart Tamaro, ha sigut anomenat soci corresponsal de la *Societat arqueològica Tarraconense* en sessió tinguda lo dia primer del corrent Abril. Rebia nostra coral enhorabona.

Lo diumenge 23 del corrent, assistirem á l'inauguració del gas Rico en la important vila de Palafrugell.

L'entusiasme que aquest avens despartí en aquella industriosa vila, fou extraordinari essent per lo tant numerós lo concurs que s'observava en los carrers durant la vesprada, molta l'animació de las sardana ballades en la plassa á la llum del nou gas, y considerables las aperturas del ball donant en lo saló de casa Sagrera prop de la Casa de la Vila.

En l'espayosa sala Teatre d'aquesta, tingué lloch lo dinar oficial á que hi assistiren en número d'uns cent convidats, además de las Autoritats de Girona y Palafrugell, alguns individus de la Junta de la Societat del gas Rico, entre ells lo Director Gerent don Joaquim de Cabriol, y lo Secretari don Francisco Xavier Tort, diferents representants de Corporacions econòmicas de las quatre províncias catalanas, representants de la premsa de Madrid y de Girona, y la major part dels de la de Barcelona, entre los que figuraban los del «Diari de Barcelona», «El Principado», «La Renaixensa», «La Publicidad», «La Vanguardia», lo «Correu Catalá», la «Correspondencia catalana», la IL·LUSTRACIÓ CATALANA y altres. Pressidí la taula lo Exm. Sr. Lopez Pinto, Comandant General de la provincia de Girona, é iniciat los brindis per dit senyor, foren molts los que 'l seguiren á favor de la vila y Ajuntament de Palafrugell y de la Societat del gas Rico que li proporcionava tan notable avens.

En efecte, lo nou gas se distingeix per sa llum molt clara y blanca, y tant en dits salons com en los carrers y en moltas botigas particulars que ja l'usan ara produhia un agradable efecte.

Lo diumenje vinent se posará á la venda *Lo llibre de la Patria*, colecció de poesias patrióticas escrites per nostres més celebrats poetas, y que será editada ab gran luxu per los senyors Aldavert y Domenech.

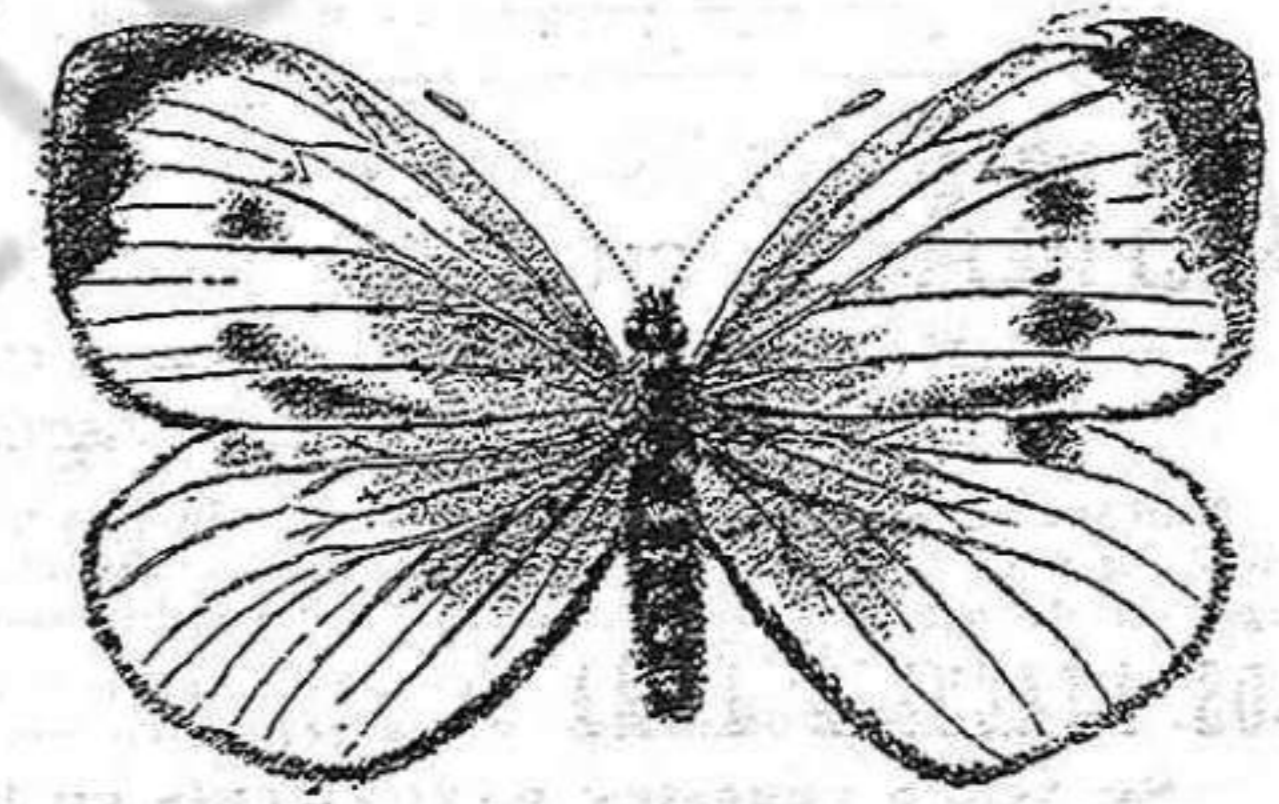
En los círculos literaris s'asegurava qu'entre 'ls poetas premiats en los Jochs Florals de aquest any, figuravan la reputada poetissa senyor Moncerdá y 'ls senyors Ubach y Vinyeta, Riera, Franquesa, Masriera, Coca y Callado y Vilanova.

Aquests últims dias han estats exposats en los aparadors del reputat argenter don Salvador Masriera alguns dels premis que 's repertiren en lo Certamen que pròximament se celebrarà á Sabadell. Entre ells cridava la atenció una magnífica corona de plata y or, y una xamaneya dels mateixos metalls ab peu de herbre, y una lápida de marbre ab l'escut de Sabadell en or, per son gust exquisit y delicadesa de trevall, ben dignes del credit que s'ha conquistat en sa especialitat la casa del senyor Masriera.

Se troba malalta d'alguna gravetat la distingida poetissa catalana doña Maria Josepha Massanas, á la qual es escusat dir que desitjém una prompta y complerta milloria.

LLIBRES REBUTS

CATÁLOGOS SINONÍMICOS DE LOS INSECTOS ENCONTRADOS EN CATALUÑA EN LOS DIVERSOS ÓRDENES DE LOS COLEÓPTEROS, HENÚPTEROS, HYMENÓPTEROS, ORTÓPTEROS, LEPIDÓPTEROS, DÍPTEROS Y NEURÓPTEROS, por D. Manuel Martorell y Peña, individuo de varias sociedades científicas, nacionales y extrangeras etc., etc.

Lo conciensut treball qu' acaba de publicar en aquesta ciutat lo senyor Martorell, revela una vegada més la seva constancia y laboriositat en materia tan difícil com útil pera 'l coneixement de nostra fama hitomològica.

Considerada dita obra baix lo punt de vista de la ciencia, ha sabut dit senyor ordenar ab suma claretat las distintas y variadas Seccions y Familias que fácilment se troban en metódichs índices de sos respectius ordres, inspirantse en lo més modern de la ciencia y en sistemas de respectables autors. Ha colocat al costat de cada especie de la zona ó regió en que 's troba cada una de ellas; trevall pacientíssim que revela haber sigut lo mateix autor, lo qui ha trobat las múltiples especies que constan anotadas en los mencionats Catálechs. Molts viatjes, variadas y constants excursions han sigut necessarias pera recorrer casi totes nostras quatre províncias, y detenirse en ellas dias consecutius pera trobar tanta varietat de especies, com te recullidas y classificadas lo senyor Martorell, en las set coleccions que posseix dels distints ordres d'insectes, cridant la atenció las variadas especies novas trobadas per dit senyor y descritas per eminentes professors.

Gran es l'utilitat que ditas publicacions han de reportar á nostres compatricis, y particularment á la joventut estudiosa, que en lloch de buscar vans trivials passatemps, consagran sa vida al estudi y admiració de les obras de la Creació, puig en ellas troban una pauta pera dedicarse á tan profitós estudi que no dubtem en recomanar á tota persona amant del progres humá.

Donem al senyor Martorell nostre cordial enhorabona per son laborios y útil treball, desitjant que continue per tan honrós camí llegant á la posteritat obras de tan reconegut mérit, com los Catálechs que 'ns ocupan. Aquesta obra se trobará de venda en casa don Joseph Ulises Cayol, Mercader, 38-3.r Barcelona.

MANIFIESTO QUE DIRIGE AL PAIS EN GENERAL Y Á LOS SEÑORES SENADORES Y DIPUTADOS Á CÓRTEES EN PARTICULAR EL INSTITUTO DEL FOMENTO DEL TRABAJO NACIONAL SOBRE LA REFORMA ARANCELARIA.

Considerém de suma oportunitat la lectura d'aquest document avuy que ja se sap oficialment que 'l Ministre d'Hisenda está decidit á plantejar la reforma arancelaria de 1869, que tants interessos compromet. Per medi d'aquest manifest la respectable associació que l'ha donat á llum posa de manifest, ab datos irrecusables, los grans perjudicis que portaria á nostra producció, de sobras castigada per molts altres conceptes, lo plantejament de la base 5.ª de la lley arancelaria de 1869.

BARCELONA — CASAS RECOMANABLES — BARCELONA

RESTAURANT MARTIN Servey á la carta = Preu fixo Situat en lo millor punt de la ciutat 5, Rambla del Centro, 5	<i>Grans Tallers</i> de Fundició y Construcció de Màquines Joseph Comas Carrer de Ferlandina, n.º 32	COLEGI DE SANT TOMÁS de 1.ª y 2.ª ensenyansa ESPERIDION FERRANDO Director Avellana, 5-1.º	RABASSÓ PALAU <i>Perfecció y Economia</i> Gran Basar de roba feta Conde. Asalto, 8, entresol
FOTOGRAFIA Manel Matorrodona Fernando VII, 34, principal	<i>Magatzem de Cerdá y Lledó</i> <i>Especialitat</i> en mocadors de llana, seda y cotó Baixada de la Presó, 7 y plassa del Rey, 2	GRAN FÁBRICA de Banos, Sombrillas y Panyguas FILL de J. ORIOL SEGUR 14, Fernando VII, 14	ISIDRO BAGES Gran Taller de Litografia 17, Sant Pau, 17
Francisco Aurigemma <i>Especialitat</i> en Robas de Nuviatjes y Batetjos 3, Carrer de Fernando VII, 3	"LA EMPERATRIZ" <i>Fábrica de Cotillas</i> ASSORTIT en TOTAS FORMAS J. Cardona y Baldrich Carrer Escudillers Blancs, n.º 3	PASSAMANERIA NOVETAT EN ARTICLES Francisco Cantarell Jaume I, n.º 14	ALTA NOVETAT <i>en articles pera senyora</i> DUARRY Y COMP.ª Carrer de Fernando, número 16

PASTA PECTORAL DEL DR. ANDREU

REMEY SEGUR CONTRA TOTÁ CLASSE DE TOS PER FORTA É INCÓMODA QUE SIA

CLASSIFICACIÓ DE LAS VIRTUTS D' AQUESTA PASTA EN LAS DIFERENTS VARIETATS QUE REPRESENTA AQUELLA ENFERMETAT

<p>LA TOS seca y convulsiva, interrompuda molts vegades per sofocació, com succeeix als asmáticos y personas excesivament nerviosas, ja per efecte de una gran debilitat, ja per efecte de la coqueluche ó de un catarro, se alivia de moment ab las pestillas que contenen dita pasta pectoral, sentintse lo malalt á las primeras dosis molt mes tranquil y animat</p>	<p>LA TOS ronca y fatigosas que es sintoma casi sempre de tisis y catarros pulmonars, aixi com la que es continua y rebette, disminueix moltíssim, rebaixant per complert los accesos violents que portan á un estat de completa depauperació del malalt.</p>	<p>LA TOS catarral ó de costipat, aixi com la que s' anomena vulgarment de sanch, ja sia de forma aguda ó crónica, se cura sempre ab aquest precíu medicament. Son numerosíssims los exemples de curacions obtingudas en personas que de molts anys patian semblant tos tan incómoda y seguida, que al mes petit refredat se reproduhia d' una manera insufrible.</p>
---	--	--

Es d' advertir que molts **TISIS** pulmonars provenen d' una simple **TOS**, ocasionada per un **COSTIPAT** mal cuidat. Aquest es donchs lo medicament mes segur pera curar en uns casos y combatre en altres una enfermetat de quals terribles resultats se veuen diariament exemples

ASMA { ALIVI Y CURACIÓ DEL **ASMA** } Ó SOFOCACIÓ PER DIVERSAS CAUSAS { **ASMA**

AB LOS CIGARRILLOS BALSÁMICHS Y LOS PAPERS AZOATS

Remey prompte y segur que penetra directament en forma de fum, dintre del aparato respiratori

Fumant un sol cigarrillo, fins en los atachs mes forts d' asma se sent al instant un gran alivi. La expectoració se reproduheix mes facilment, la tos se alivia, lo pit palpita ab mes regularitat, respirant després lo malalt ab mes llibertat.

Aquestos cigarrillos portan una boquilla tan cómoda, que no embruta 'ls dits y 'l fum s' aspira ab extraordinaria suavitat, poguentlos fumar las senyoras y personas mes delicadas.

per la nit se calman al instant ab los papers azoats, cremantne un dins la habitació, de modo que 'l malalt qu' s' trova privat de descansar, sent ben prompte un agradable benestar, que s' converteix en lo mes apacible somni.

LOS ATACHS D' ASMA Se venen aquestos medicaments en las farmacias de son autor, **Rambla de las Flores, número 4 y Baixada de la Presó, número 6.** Hi ha depósitos en las principales poblacions d' Espanya y de l' Extranjer

TALLERS DE REPRODUCCIONS ARTÍSTICAS

212 - GRANVIA - 212 **THOMAS** 14 - CANUDA - 14

BARCELONA GRABAT PANICONOGRÁFICH Y FOTOGRABAT BARCELONA

Reproduccions de dibuixos de totes classes, manuscrits, mapas, música, estamperia, etc., etc., en clixés tipográfichs

PRIVILEGI EXCLUSIU PERA L' APLICACIÓ DEL TON PAPIER

<p>Construcció de Bons Mobles</p> <p>B. Fábregas</p> <p>Ronda Universitat, 96</p>	<p>ESTABLIMENT DE BANYS DIT DE «TRAS CORREU»</p> <p>PASSATJE DE LA PAU</p> <p>BANYS DE LLIMPIESA Y RECREO, SULFUROSOS, ALCALINS, AROMÁTICHS, AB SAGÓ, & &</p> <p>HIDROTERAPIA ó curació de las malalties, especialment de las nerviosas. HIDROTERAPIA</p>	<p>Articles Tipo-litográfichs</p> <p>Cef. Gorchs</p> <p>Ronda Universitat, 98</p>
---	--	---

LA ILUSTRACIÓ CATALANA

Desitjosa aquesta Empresa de complaure á molts subscriptors que 'ns han demanat tapas, tant per colleccions com per l' exposició de números solts, de LA ILUSTRACIÓ, hem encomenat á un acreditat taller d' enquadrernacions la confecció d' aquellas, las quals podem oferir en Barcelona, als preus següents:

TAPAS ab dibuixos daurats y negres, cantonera y claus de metall, ilom de xagri y tela inglesa, propias pera casinos, cafés, etc., etc.	Rs. 36
ENQUADERNACIÓ de lo publicat fins á últim del any passat ab tapas de gran luxu	» 36
TAPAS solas, tela inglesa pera l' enquadrernació de volums	» 22
COLECCIONS enquadrernadas de lo publicat fins á últim del any passat	» 130
COLECCIONS sense enquadrernar	» 100

Resto d' Espanya los mateixos preus, mes quatre rals per gastos de franqueig — Las demandas se dirigrán á la Administració, carrer de la Unió, 28, entresol.

Se admeten anuncis pera l' última página á preus convencionals

Reservats los drets de reproducció artística y literaria ■ TIPOGRAFIA DE E. ULLASTRES. RONDA DE LA UNIVERSITAT, 96 ■ S' envian números de mostra fora de Barcelona